

Kommentarer til Kristiansens og Sonnes rapport:
*«Idrettsglede for alle.
Arbeid for mangfold og mot rasisme.»*

Kommentarene er skrevet av Hans B. Skaset til det web-baserte medlemsmøtet i NIV 13. april 2021 og var et svar på det foredraget som Elsa Kristiansen holdt om Kristiansens og Sonnes rapport:

«Idrettsglede for alle. Arbeid for mangfold og mot rasisme.» Januar 2021.

Hans B. Skaset holdt dette innlegget på medlemsmøtet rett etter Elsa Kristiansen hadde holdt sitt innlegg.



Hans B. Skaset

Foto: Arthur S. Knudsen

Kommentarer til Kristiansens og Sonnes rapport:

Kulturministerens initiativ. Rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Norges Idrettsforbund, og er en direkte følge av kulturminister Abid Q. Rajas initiativ i juni 2020. Kulturministeren innkalte et antall idrettskvinner og -menn til sitt kontor. En fellesnevner for utøvergruppen var at de alle hadde opplevd rasistiske ytringer under sin idrettsutfoldelse. Også idrettspresident Berit Kjøll ble innkalt til møtet.

Møtet ble avsluttet med bred medieomtale og lansering av initiativ for å motvirke rasisme og diskriminering innenfor organisert idrett, dvs. innenfor Norges Idrettsforbunds (NIF) virksomhet.

For utenforstående framsto seansen som om idrettspresidenten fikk i oppdrag av kulturministeren å rydde i eget hus, og komme tilbake med klare meldinger om ryddeaksjonen. Denne form for myndighetsutøvelse fra kulturministerens side ovenfor NIF-ledelsen var/er uvanlig. Det sammen kan sies om idrettspresidentens innordning og opptreden i forestillingen.

Kulturministeren nedsatte direkte en egen utredningsgruppe som skulle legge fram en rapport om «Rasisme i idretten». Denne rapporten, kalt Elsafadi-rapporten, etter gruppens leder, ble levert KUD høsten 2020. (Jeg går ikke inn

på Elsafadi-rapportens konklusjoner. Hovedelementene er for øvrig omtalt i Kristiansens og Sonnes rapport.)

Kristiansens og Sonnes rapport er en direkte følge av det «oppdrag» NIF fikk fra kulturministeren i møtet i juni 2020. Rapporten er utarbeidet høsten 2020, og er på 52 sider inklusive liste over kilder. Data er innhentet relativt sent på året gjennom spørreskjema sendt til NIFs 55 særforbund.

I det følgende går jeg inn de utsagn og konklusjoner i rapporten som jeg mener det er særlig grunn til å stille spørsmål ved, ev. vurdere rimeligheten av.

- 1) På side 24 står følgende: «Hensikten er å gi en presentasjon av status i norsk idrett».

Kommentar:

En status over rasisme og diskriminering i norsk idrett kan ikke gis over 50 sider basert på en spørreundersøkelse til 55 særforbunds sentrale apparat i desember 2020. Skal en slik status utarbeides, betinger det et forskningsarbeid som omfatter grunnplanet i den organiserte idretten, altså lagene. Det er i lagene nye medlemmer møter organisasjonens folk, i form av ledere og trenere, og ikke minst møter andre medlemmer og de støttegrupper (bl.a. foreldre) som omgir lagets virksomhet. Oppfatninger om ev. rasisme og diskriminering i organisert idrettsliv kan ikke etableres uten omfattende kvantitative og kvalitative studier av det som foregår på grunnplanet, dvs. på lagsplanet. Slike studier vil kreve tid, måtte omfatte betydelige mengder data og er følgelig faglig krevende.

- 2) Kristiansen og Sonne konkluderer med, som første punkt, at «Av denne undersøkelsen fremgår det at deltakelse av personer med synlig minoritetsbakgrunn i organisert idrett er relativ lav» (s 46).

Kommentar:

En første innvendig mot dette utsagnet er at rapporten ikke har grunnlag (materiale/data) for å uttale noe som helst om dette forhold, jf. ovenfor. «Organisert idrett» omfatter alle lag (12-13 000) tilsluttet NIF. Undersøkelsen fortatt i desember 2020 dreier seg kun om 55 særforbunds sentrallødd, og går ikke på data over medlemmer ned til lagsleddet.

Min neste innvending angår behovet for å sette utsagn inn i en kontekst. Hvem utgjør «personer med synlig minoritetsbakgrunn», dvs. hvor sammensatt er gruppen, i hvilke antall finnes hver gruppe og hvor lenge har ulike grupperinger oppholdt seg i landet? Det gir lite mening å snakke om minoritetsbakgrunn som om denne bakgrunnen er felles for alle. Migranter med opprinnelsesland i Midtøsten, Asia, Afrika og Mellom- og Sør-Amerika har forskjellig kulturell, religiøs, politisk og etnisk bakgrunn, og kan ha høyst ulike oppfatninger og forventninger. Det er langt fra sikkert at alle opplever det som diskriminerende ikke å bli invitert inn som medlemmer av et idrettslag, eller bli bedt om å påta seg et verv etter en tid innenfor det organiserte idrettssystemet.

Hva som i rapporten «er relativ lav deltakelse», blir på denne bakgrunn ganske merkverdig og egnet til misforståelser.

En må ha som utgangspunkt at idrettsorganisering etter norsk mønster kun finnes i Norden, Tyskland og Nederland. Øvrige europeiske land er bygd opp etter olympisk mønster, med en nasjonal olympisk komité, med olympiske særforbund (35) som basis. Slike NOCs har gradvis bygd ut sin portefølje til å omfatte flere idretter, og har også lagt seg til oppgaver av mer allmenidrettslig art etter oppfordring fra IOC og nasjonale myndigheter. Idrettsorganisering i migrantland fra områder nevnt ovenfor (Midtøsten, Asia etc.), ligner i beste fall på mønsteret med olympisk opprinnelse. Skole- og utdanningssystemene har vært og er i mange land basis for grunnleggende idrettsopplæring og videreføring av konkurranseidrett for ungdom med talent og interesse.

Å hevde at personer med minoritetsbakgrunn har lav deltakelse i organisert idrett i Norge uten å vite noe om deres bakgrunn i form av erfaring fra og interesse for idrett, blir ganske meningsløst. For dem som har hatt sin barne- og ungdomstid i landet, stiller saken seg annerledes. Relativ deltakelse bør ta i betraktning at deler av minoritetsbefolkningen er av eldre dato uten bakgrunn for eller med interesse for idrett. Tidligimmigranter (1970-80 generasjon) eller familiegjengforening med eldre/slektninger bør unntas når deltakertall summeres og sammenlignes.

Sluttkommentar.

Når politisk sensitive spørsmål av denne art skal klargjøres, må nødvendig grunnlag og omstendigheter klargjøres om ikke uklarheter skal ende i feiltolkninger og misoppfatninger. Rasisme og diskriminering i norsk organisert idrett (NIF-systemet) kan ikke bedømmes uten omfattende materiale fra

tilstanden i landes idrettslag. Eldre innvandrere kan i liten grad forventes å søke tilknytning til organisert idrett, all den stund deres bakgrunn og erfaring neppe bærer fram slike ønsker. For barn og ungdom med innvandrerbakgrunn, som har sin oppvekst eller har lang botid i landet, stiller saken seg vesentlig annerledes.

Norsk organisert idrett er drevet fram og opprettholdt av menn, og etter hvert av kvinner, som er engasjert i idrett – i en eller annen form, som de oppfatter som noe vesentlig og meningsfylt i livet. De fleste arbeider lokalt og bidrar til at flest mulig blir med i fysisk aktivitet som gagnar den enkelte - på flere måter. Andre arbeider for å få talenter til å utvikle ferdigheter og til å prestere på nasjonalt og internasjonalt nivå, til utøvernes og folks glede.

Det er nødvendig å drøfte om idrettsorganiseringen i Norge, slik den framstår i dag, med tung historisk forankring i frivillighet, selvrekruttering, dugnad og demokrati, kan påta seg krevende sosial-politiske oppgaver uten å miste sin egenart og sitt opprinnelige formål. Hvem tar ansvar i en prosess hvor organisasjonens posisjon og omdømme gradvis blir bedømt og verdsatt mer ut fra løsning av sosial-politiske (samfunns)utfordringer, enn for å opprettholde et kraftfullt idrettsliv i bygd og by?

HBS, 13.04.21.